

1 FEBRUARI 1944.

JAARGANG XLVIII, AFL. 10.

DE LEVENDE NATUUR.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSSE.

HOOFDREDACTEUR: Dr. JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

Adres Redactie & Administratie: W. VERSLUYS' UITGEVERS MIJ. N.V.,
2e Oosterparkstraat 221/223, Amsterdam (O.).

Postchèque en Giro 15205. Gem. Girokantoor, Amsterdam V. 6482.

Uitgave van W. VERSLUYS' UITGEVERS MIJ. N.V., Amsterdam (O.).

Prijs per jaar f 6,80* bij vooruitbetaling.

(*Prijsverhooging toegestaan door Depart. van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, onder No. 17796, N.P., dato 23 April 1941)

KONINGINNEPAGE

Aan de overzijde van de Noordzee, rondom de Wash-baai, ligt ook nog een „Holland, ontwoekerd aan de baren”. Een groot deel daarvan heet nog werkelijk Holland, ge kunt het nazien op goede kaarten. Tot in de zeventiende eeuw strekte die wildernis van veenmoerassen en buiten de oevers tredende rivieren zich nog een eindweegs uit naar het Zuiden tot in de buurt van Cambridge. Daar is eeuwenlang al even hard gestreden tegen de waterwolf als hier bij ons. De Romeinen hadden hem vrijwel bedwongen, toen ze weg moesten en met de Middeleeuwen werd het al erger en erger.

Eerst in de eerste helft van de zeventiende eeuw kwam daar verandering in. Bij ons werden Wormer, Purmer, Beemster, Schermer drooggelegd en wierp Leeghwater zelfs begeerige blikken op het Haarlemmermeer. De roem van dit bedrijf verspreidde zich over Europa, net als tegenwoordig ons avontuur met de Zuiderzee. In Engeland namen de koningen Jacobus I en Karel I de zaak ter hand, niet te vergeten ook de hertog van Bedford. Een Nederlandsch waterbouwkundige, Vermuyden, werd er bij gehaald en na veel wederwaardigheden werd de heele waterwildernis in akkerland omgezet, op een heel klein stukje na, het thans ook alweer wereldberoemde Wicken Fen, vlak bij Cambridge.

Ik heb u daar vroeger al eens iets over verteld naar aanleiding van de Groote Vuurvlinder, het unieke beest, dat naar men meende in de heele wijde, wijde wereld daar in Engeland voorkwam, er omstreeks 1850 is uitgemoord en nu weer opnieuw in Wicken Fen voorkomt, daar gepoot uit de inmiddels ontdekte nederzetting bij ons in Friesland. Daar is gelukkig nu It Fryske Gea bijtijds opgetreden om ervoor te waken, dat nu hier die prachtige vlinder stand kan houden.

De Engelsche insectenverzamelaars hebben al heel wat op hun geweten, evengoed als hun collega's op het gebied van vogels en eieren. Maar het moet gezegd worden, dat er ook zijn, die naar den anderen kant alles doen om de fauna te beschermen en te bevorderen en die zijn het, die Wicken Fen hebben gered, ook alweer in den tijd, toen in de heele wereld de impuls voor natuurbescherming zich zoo machtig deed gelden, omtrent het begin van de twintigste eeuw.

De vlinderman Rotschild kocht een deel van het Fen, de vliegenman Verrall een nog grooter brok, anderen deden ook mee en toen alles in kannen en kruiken was schonken ze het heele complex aan de „National Trust”, het groote lichaam voor natuur- en landschapsbescherming in Engeland.

Een bijzondere wetenschappelijke commissie kreeg het beheer over Wicken Fen en die begonnen al dadelijk met de uitgave van studies over het gebied van voorheen en thans, en goed gefundeerde plannen voor de toekomst. Het zijn kleine peperdure boekskens en er is ontzettend veel uit te leren.

De lijst der planten doet denken aan het Naardermeer, maar nog veel meer aan de plassen van Ankeveen en Kortenhoeve of Nieuwkoop en de groote uitgestrektheden Galigaan doen weer denken aan ons Winkelsven. Eenige hektaren zijn opzettelijk beplant met de Groote Waterzuring, ter wille van die Vuurvlinder.

De lijst der vlinders telt honderden soorten, een resultaat van de vlinderjacht op groote schaal bij dag en nacht. Er waren ook beroeps-verzamelaars, die levendigen handel dreven in eieren, rupsen, poppen en imagines. Dat heeft nu een gezonde beperking ondergaan. Het Bestuur doet al het mogelijke om den vlinderstand op peil te houden en bevordert tegelijk de studie — een zeer delicate bezigheid.

In die vlinderlijst zijn met een kruisje gemerkt de soorten, die speciaal de aandacht trekken. Een van de voornaamste is de Koninginnepage. Die blijkt daar de moerasvlinder bij uitnemendheid te zijn, reeds van oudsher, toen hij het heele gebied bewoonde van Cambridge tot Lincoln en van Peterborough tot Mildenhall. Ontginning en ontwatering hebben hem teruggedrongen naar het Zuiden in gezelschap van zijn voedselplant de prachtige Melkeppe (*Peucedanum palustre*), de metgezel van Groote Boterbloem, Moerasmelkdistel en de Groote Watereppe.

In het eind van de vorige eeuw was de Koninginnepage in Wicken Fen zoo talrijk, dat de beroepsverzamelaars de eieren, rupsen, poppen verhandelden bij duizenden. De rups verpopt zich bij voorkeur aan de stengels van de Galigaan. Deze zegge werd geregeld gesneden en in Cambridge bij bossen aangevoerd voor allerlei doeleinden o.a. voor het aan-

maken van... dat de beroepsverzamelaars de eieren, rupsen, poppen verhandelden bij duizenden. De rups verpopt zich bij voorkeur aan de stengels van de Galigaan. Deze zegge werd geregeld gesneden en in Cambridge bij bossen aangevoerd voor allerlei doeleinden o.a. voor het aan-

maken van... ze daar dan hun beminde Melkeppe niet aantreffen, dan legden ze hun eitjes op de... niet minder mooie Engelwortel en men zag de mooie roodgestippelde rupsen... de fraaie bloeschermen. Tusschen twee haakjes ook de schermen van de... hebben hun eigen bijzondere schoonheid. Heb ik u wel eens verteld, dat ik... planten in het Naardermeer schermen zag van de tweede en derde orde van... gesteldheid? Maar ik heb er nooit rupsen op gezien.

...a wanneer
...tjes op de
...n azen op
...Melkeppe
...op forsche
...n samen-

Hoe zit dat nu bij ons? Wij leerden vroeger: „Koninginnepage, rups op Peen, overwintert als pop”. Die Peen kan dan de gewone wilde Peen zijn of ook wel het smakelijk product van de warmoezerij. De boeken noemden ook nog andere scherm-bloemen, waaronder dan ook de Melkeppe. Evenwel kreeg ik nooit den indruk, dat de Koninginnepage een echte vlinder was van plassen en moerassen. Doch ik ben wel oud, maar niet te oud om te leeren.

In het eind van het vorig jaar kreeg ik een brief van Mej. Destrée te 's Gravenhage, waarin zij mij de heerlijkheden opsomde van haar verblijf in de Kager Plassen en o.a. vertelde van de Koninginnepages, die ze zag rondvliegen rondom haar zomer-huisje en woonschuit.

Dus de Koninginnepage ook bij ons een vlinder van plassen en moerassen? Een paar vrienden bleken hem ook in het Naardermeer gezien te hebben. Lempke zegt: „In het N. vrij zeldzaam, en het O. en Z. vaak gewoon, in het W. zeer onregelmatig; het is twijfelachtig of het hier in staat is, zich daar geregeld te handhaven”.

Intusschen zou dit nog wel eens kunnen meevallen. In de Bloemendaalsche duinen heb ik de Koninginnepage nog al eens gezien en dat altijd in verband gebracht met de Wilde Peen, die daar overvloedig groeit of met de worteltjes uit de moestuinen. Maar door het heele Hafdistrict: het plassenland van Zuidholland, Noordholland, Utrecht, Overijssel en Friesland mogen we nog wel eens uitkijken en velen uwer hebben er toch ook de vlinder al wel eens gezien. Heel graag wil ik hierover mededeelingen ontvangen en het zou mij een groot genoegen doen, wanneer wij in de Korte Mededeelingen van De Levende Natuur mijn buitengewoon goeden vriend Lempke konden bombarderen met: Koninginnepage hier, Koninginnepage daar tot in het oneindige.

Wat zou het prettig zijn, wanneer kanovaarders en andere watersportenaars eens wisten hoe Melkeppe er uit ziet. Het zou een verrijking van hun leven zijn, wanneer ze die plant en zijn metgezellen leerden bewonderen. Dan konden ze ook uitzien naar de rups van onze vlinder: in volwassen staat bijna een pink lang, groen met zwarte dwarsstrepen en in die dwarsstrepen mooie roode stippen; bovendien in de nek een paar wapperende oranje uitstulpbare aanhangsels. Het jonge rupsje, een centimeter lang, is zwartig met gele stippen en een merkwaardig wit verbandje om zijn middel. Het spreekt vanzelf, dat ge om deze dingen te zien, geduldige speurzin en goede oogen moet hebben.

Het is een goed werkje voor de komende zomer. De vlinders vliegen in Mei en Juni, rupsen zijn te vinden in Juni en Juli, poppen en volwassen vlinders alweer in Juli en Augustus en dan weer rupsen in September en poppen van October tot Mei van het volgend jaar. Die poppen zijn net als die van de Witjes en Oranjetipvlinders opgehangen in een lus aan de stengels en takken van de voederplant, maar ook aan andere dergelijke gelegenheden, zooals dan die Galigaan in Wicken Fen en ook aan Riet en twijgen van boomen.

Nu ben ik er benieuwd naar, wat wij over een jaar te weten zijn gekomen. Wanneer ik zie, hoe braaf de lezers ons helpen met berichten over IJsvogels, Pestvogels, Slangen en Hagedissen, dan leef ik in goede verwachting.

JAC. P. THIJSSSE.

OVER RESTEN VAN FOSSIELE EN RECENTE PINNIPEDIA, AANGETROFFEN IN ZEELAND EN ELDERS NEDERLAND (MET 14 AFBEELDINGEN)

Vervolg.

In 1907 noemde RUTTEN drie vindplaatsen in Europa op van walrusschedels, n.l. Parijs, Hamburg en Keulen. Door den mensch zouden deze stukken daar zijn gebracht. In 1910 herhaalde HASSE deze mededeeling. Nu zijn er in Maart 1941 door den heer W. F. MODDERMAN te Utrecht, twee walrusschedelfragmenten gevonden, die naar het Zoölogisch Museum